

POSTANOWIENIE

30 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 30 stycznia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku B.J. i P.J.
z udziałem J.S.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na skutek skargi kasacyjnej J.S.
od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z 4 października 2024 r., II Ca 1808/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. ustala, że uczestnicy ponoszą koszty związane ze swym udziałem w sprawie.**

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 24 kwietnia 2024 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu stwierdził, że spadek po M.J., synu S. i M., zmarłym [...] 2022 r. w W., na podstawie testamentu odrębnego z 26 lipca 2018 r. nabyli żona spadkodawcy B.G. oraz syn spadkodawcy P.J. – każdy w 1/2 części spadku z dobrodziejstwem inwentarza; uchylił bliżej określony akt poświadczenia

dziedziczenia po zmarłym M.J. sporządzony 20 października 2022 r.; orzekł w sprawie kosztów postępowania i zasądził od uczestniczki J.S. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu kwotę 1.614,38 zł tytułem brakującej części wydatków na opinię biegłego.

2. Na skutek apelacji uczestniczki postępowania J.S. Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z 4 października 2024 r. oddalił apelację oraz rozstrzygnął w sprawie kosztów postępowania.

3. Od wyroku sądu drugiej instancji skargę kasacyjną wywiodła uczestniczka postępowania. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Podała, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), polegająca na ustaleniu, czy art. 58 k.c., w tym art. 58 § 2 k.c. może być stosowany do jednostronnych czynności prawnych testowania. Podniosła ponadto, że w sprawie występuje „istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) dotyczące wpisywania się zasady swobody testowania znajdującej podstawę w art. 941 k.c. w wyrażone w art. 64 ust. 1 Konstytucji prawo dziedziczenia”.

4. Wnioskodawcy wniesli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej a także o zasądzenie od skarżącej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę

interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie skargi do rozpoznania.

7. W sprawie nie zachodzi potrzeba wykładni, czy art. 58 k.c., w tym art. 58 § 2 k.c. może być stosowany do jednostronnych czynności prawnych testowania. Kwestia ta nie budzi zasadniczych wątpliwości. Orzecznictwo (jak zresztą także doktryna) opowiada się za stosowaniem do testamentu przepisów art. 58 k.c. (zob. zwłaszcza uchwałę SN z 10 kwietnia 1975 r., III CZP 14/75; postanowienia SN z 28 października 2022 r., I CSK 2063/22, i z 5 listopada 2019 r., II CSK 407/19). Trudno wskazać choćby pojedyncze wypowiedzi judykatury przeciwne temu stanowisku. Także skarżąca takich nie przedstawiła. Tym samym kwestia ta nie budzi wątpliwości wykładniczych. Wypada też zauważyć, że również Sąd Okręgowy stanął na gruncie stanowiska, iż do testamentu może być zastosowany przepis art. 58 k.c., jedynie nie znalazł ku temu przesłanek w niniejszej sprawie.

8. Skarżąca twierdzi ponadto, że w sprawie zachodzi istotne zagadnienie prawne „dotyczące wpisywania się zasady swobody testowania znajdującej podstawę w art. 941 k.c. w wyrażone w art. 64 ust. 1 Konstytucji prawo dziedziczenia”. Zagadnienie nie zostało sformułowane w sposób prawidłowy.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno zostać sformułowane w sposób spełniający wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. postanowienia SN z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12; z 17 grudnia 2025 r., III USK 205/24). Ponadto istotne zagadnienie prawne winno stanowić problem prawny nowy, nierozwiązany dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Tymczasem sformułowane przez skarżącą zagadnienie nie ma przymiotu nowości. Kwestie poruszane przez skarżącą dotyczące podanego zagadnienia prawnego były bowiem wielokrotnie rozważane w orzecznictwie, co zresztą udokumentowała sama skarżąca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Przede wszystkim jednak kwestia relacji między zasadą swobody testowania a konstytucyjnym prawem dziedziczenia nie spełnia kryteriów z art. art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z tego powodu, że ewentualne rozstrzygnięcie podanego zagadnienia nie miałoby wpływu na rozstrzygnięcie sprawy. Tak przynajmniej będzie przy prawidłowym rozumieniu konstrukcji prawa do dziedziczenia. Skarżąca próbuje natomiast nadać konstytucyjnemu prawu do dziedziczenia sens, który nie wynika z powołanych przez nią przepisów Konstytucji. Prawo dziedziczenia nie jest wszakże prawem podmiotowym w rozumieniu prawa cywilnego – nie można go traktować jako obejmującego roszczenie o nabycie majątku osoby zmarłej niezależnie od jego woli. Z powyższych względów przedstawiona przez skarżącą kwestia nie spełnia wymogów istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

9. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

10. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

11. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Krzysztof Grzesiowski

(G.N.-J.)

[SOP]